

vidnost utemeljena, se je pokazalo kmalu. Kajti protestantovski velikaši so v štajerskem deželnem zboru vso svojo jezo razlili nad Rosolenzem, ki je bil, kot je zdaj dokazano, pri vsej stvari nedolžen. Zagrozili so, da toliko časa ne puste zborovati, dokler Rosolenz ne prekliče knjige. Dandanes bi se tak nastop imenoval „grožnja z obstrukcijo“. Rosolenz se je izprva branil, potem pa podal izjavo, da ni hotel velikašev („die Ritterschaft“) razžaliti.

S takim nasiljem so protestantovski mogotci večkrat nastopili proti katoliškim prelatom, ki so imeli toliko poguma, da so se uprli proti splošnemu zasramovanju katoliške vere. L. 1555. so protestantje tako nastopili proti ljubljanskemu škofu Urbanu Textorju radi njegovih pridig, in leta 1595. so iz kranjskega deželnega zbora izključili stolnega prošta Freudenthschusa radi njegovega protireformatorskega delovanja. Enako se je zgodilo l. 1607. tudi škofu Hrenu v kranjskem deželnem zboru, ker se je upal v nekem spisu resnico povedati protestantovski gospodi.

Medtem, ko so protestantje z besedo in pismom delovali proti katoličanom in imeli na svoji strani brezobzirno in nasilno plemstvo, se niti škofje, kakor je tu dokazano, niso smeli drzniti javno nastopiti v svojo brambo, ne da bi bili izpostavljeni nasilnim napadom. Zato se ni čuditi, da so pisani viri iz teh časov tako motni in jih sme zgodovinar le jako kritično uporabljati.

Pesnik biskup Šarić v talijanščini.

Vladimir Bakotić, kanonik iz Makarske v Dalmaciji, je izdal v laškem jeziku lep essay o „Pjesmah“ pomožnega sarajevskega biskupa, dr. Ivana Šarića,¹ s katerimi smo mi seznanili svoje čitatelje v 1. št. l. l. 2

Poleg kratkega življenjepisa pesnikovega govori vzneseno o njegovi poeziji. Navaja o njej razne ocene, zlasti ono, ki jo je napisal v 1. št. „Vrhbosne“ od 5. januarja 1912 slovstvenik Izido Proljak. „V zadnjih dvajsetih letih — pravi le-ta — odkar je uvedel pesnik Silvio Kranjčević v našo literaturo mržnjo do sveta, obupnost Byronovo in Leopardijevo, pesimizem Schopenhauerjev in Hartmannov, srečujemo pri vsakem koraku boleštne pesnike povešenih glav, ki tožijo o svojih bolečinah in nesreči. Toda kaj to, če bi bilo samo to —; pa je še hujše, je tudi: nanovo oživljeno poganstvo. V veliki slovstveni plodovitosti zadnjih desetih let boš redko zadel ob čisto in globoko poezijo, ob pristno, neponarejeno čuvstvovanje, ob jasno milino lepote. Le malo je slovstvenikov, ki bi visoko dvigali zastavo umetnosti. Kadar mislim na našo sedanjo literaturo, se mi zdi, da stojim na obrežju Mrtvega morja. Gledam: nad mano se pnè nebo, vse temno, a pred mano se razteza tiha in mrtva površina morja. Naokrog žalostna puščava brez zelenih gozdov, brez ptičjega petja, brez cvetic. A jaz bi si želel solnčnih žarkov, vonjajočih rož, trepetajočih zvezd... Vse to — dostavlja isti kritik — je v poeziji biskupa Šarića...“ Šarić, pravi Bakotić, je velika duša, plemenita pesniška narava, vsa ožarjena od vzvišenih

verskih idealov — kakor čista studenčnica, obsijana od solnčnih žarkov... Vera mu je prvo vrelo poezije, ona ga navdihuje in pronica, brez njenega ognja bi Šarić ne bil pesnik. Kar karakterizuje njegovo liriko, je neka mirna lepota, neka redka miloba in nežnost, vse izraženo z izbrano, ljubeznivo, sladko besedo, ki je neredko ljubeč odmev iz narodne poezije. Zato so Šarićeve „Pjesme“ našle splošno priznanje, da, vzbudile so naravnost navdušenje pri vseh katoliških Jugoslovanih. Zato je prav, da se s temi pristnimi jugoslovanskimi cvetovi — zraslimi v veliki, verni in za vse lepo zavzeti slovanski duši — seznanijo pred vsem tudi Italijani, ki se zadnje čase prav posebno zanimajo za slovanska slovstva vobče, zlasti pa za slovstvo onih slovanskih dežel na Balkanu. V ta namen je Bakotić prevel na laško 25 Šarićevih pesmi in jih povil v lep šopek. Prevodi so po naši sodbi naravnost izvrstni po vsebini in po obliki. Bralce, ki so večji laščine, bo nemara zanimal kak zgled. Evo vam dvoje kratkih!

Moje cvijeće.

To su moje ljubice,
To su moji ljiljani,
To su moje ružice,
To mi dani mlagjani,
Moje pjesme maj —
Moj zemaljski raj!

Nemam ništa svetije,
Da žrtvujem Bogu svom,
Nemam ništa milije,
Da darujem Domu svom.

Primi, Bože, ljubice
I mile mi ljiljane!
Primi, Dome, ružice
Sa srca mi ubrane,
Kad mi ono cvao maj —
Moj zemaljski raj!

I miei fiori.

Son queste le mie viole,
Son questi i gigli miei,
Son queste le mie rose,
Della mia giovinezza i fior più bei:
Il maggio della mia poesia,
Il paradiso della vita mia!

Nulla ho di più santo,
Ch'io possa dedicar a Dio, sì buono:
Nulla di caro tanto,
Ch'io possa alla mia patria offrire in dono.

Queste violette accogli
E i gigli miei, o Dio!
Le rose accogli, o patria,
Colte sul cuore mio,
Quando maggio fioria,
Il maggio della vita mia!

Mojoj majci.

Poljubit ću, majko, roku tvoju:
Ona mene u crkvu vodila,
Ona meni košuljicu šila.

Poljubit ću, majko, oko tvoje:
Ono mene mileno gledalo,
Ono záme k nebu se dizalo.

Poljubit ću, majko, usta tvoja:
Ona mene Očenaš učila,
Ona mene stoput poljubila.

¹ Un poeta mitrato della Bosnia. — Milano. Tip. Casa Editrice Ambrosiana. 1912.

² Glej „Dom in Svet“. 1912. št. 1., str. 36 nasl.

A mia madre.

Io vo' baciàr, o mamma, la tua mano:
Era dèssa che in chiesa mi menava,
Le vesti e il nutrimento m' apprestava.

Io vo' baciàr, o mamma, gli occhi tuoi:
Con essi dolcemente mi guardavi,
E al cielo per me spesso l' innalzavi.

Io vo' baciàr, o mamma, la tua bocca:
Il Padre nostro essa m' ha insegnato,
E cento e mille volte m' ha baciato.

Dr. Mih. Opeka.

Ljudski oder.

Dne 28. aprila je bila zaključna predstava letošnje sezone. Igrali so kot benefico igralskega občinstva Carro-Karlweissovo ljudsko igro „Delavec in gospoda“ (Das Riesenspielzeug). Gostoval je g. Verovšek v vlogi knjižničarja Marnerja. Občinstvo je bilo prav zadovoljno z igro in igranjem.

„Ljudski oder“ je zaslužil, da se ozremo ob koncu sezone v par besedah nazaj na prvo leto njegovega življenja. Predstav je priredil 25, za začetek brezdvomno čedno število. Od teh jih odpade 14 na izvirne slovenske igre in 10 na nemške; ena (javna produkcija dramatične šole) je imela mešan program. Izredno veliko je bilo število premier: Mati svetega veselja, Dekle z biseri, Dimež in Kljubovalci. — Če razdelimo predstave po vsebini, je bilo vprizoritev narodnih iger 5, ljudskih 4, veseloiger 5, nabožnih 6, modernih 2, klasičnih 3. (NB: Tukaj ne štejemo različnih del, ampak samo število gledaliških večerov.)

Glede pomena prve sezone „Ljudskega odra“ bi mi pripomnili sledeče: To je bil prvi poizkus slovenske katoliške javnosti, imeti lastno gledališče. Vsak tak poizkus se ima boriti z zunanjimi in notranjimi težkočami, ki se pokažejo šele takrat, ko se prične delati na tem težavnem polju. Ob času cesarjeve petdesetletnice vladanja so zgradili na Dunaju krščanski socialci takozvano jubilejno gledališče, ki naj bi gojilo krščansko dramo. In precej let je še manjkalo do šestdesetletnega jubileja, ko je bil že ravnatelj v tem gledališču Jud in ko se je drama morala umekniti popolnoma operi in opereti. V Ljubljani smo imeli letos priliko, seznaniti se z zahtevami, ki jih stavi gledališče na voditelje in občinstvo. To nam zagotavlja varen in siguren, čeprav morebiti počasen razvoj.

Dalje pa so imeli naši ljudje, ki imajo veselje do igranja, priliko, vežbati svoje zmožnosti. V teku prvega leta se je vršilo skupaj nad 280 vaj. („Slovenec“ z dne 13. aprila 1912.) Nekateri igralci so nastopili pri vseh 25 predstavah. In uspeha ter napredka v igranju ni tajil nihče, kdor je videl prve skromne poizkuse po mnogih vajah in deloma prav sigurne nastope po kratki pripravi koncem sezone. „Ljudski oder“ si je pri tem vzgojil nekaj moči, ki bodo lahko še z uspehom nastopale na deskah, ki naj pomenijo svet.

Našo iskreno zahvalo pa zaslužijo vsi, ki so žrtvovali za prosep „Ljudskega odra“ brezplačno svoj čas in — denar.

J. D.

August Strindberg, znamenit skandinavski pisatelj, je umrl ta mesec v 63. letu v Stockholmu. Strindberg je bil iz realistične šole in se je s strastno bojevitostjo

vrigel v nove struje. Njegovo življenje je bilo divje raztrgano. Strindberg je bil otrok ubožne rodbine in je preživel bedno mladost. Zato je tudi njegovo prvo avtobiografsko delo „Otrok deklet“ polno togote na družbo. Medicinske in prirodoslovske studije je moral nedovršene opustiti in je postal časnikar; kot tak je prišel med one napol mladostno-divje, napol utrujeno-blazirane kroge iz moderne inteligence, ki jih je slikal v svojih spisih. V treh zakonih ni našel miru, vedno se je ločil; v svojih spisih pa kaže veliko sovraštvo in zaničevanje do žene. Nietzschejeva morala „nadčloveka“ je močno vplivala na Strindberga; seveda tudi pri njem prihaja „nadčloveška“ psihologija ad absurdum, kajti „nadčlovek“ nazadnje znori (v romanu

JAPONSKE OGNJEGASNE VAJE.

„Na odprtem morju“). V zadnji tretjini svojega življenja pa se je Strindberg zelo izpremenil. Iz naturalista postane mistik; prejšnji darvinist, ki je poznal samo fiziološke vzroke descendenčne teorije, začne iskati verskih motivov in priznavati božjo milost. Strindberg je proti koncu pisal tudi domoljubne zgodovinske drame.

Naše slike.

Prehod čez Berezino (str. 205) je izmed najgroznejših vojnih prizorov vseh časov. Ko se je moral Napoleon umikati iz Rusije po moskovskem požaru, ga je preganjala kruta ruska zima. Tisoči vojakov so pomrzili na sneženih ruskih poljanah. Najhujše je pa